

Sygn. akt IV CSKP 55/21

POSTANOWIENIE

Dnia 10 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Marcin Krajewski (sprawozdawca)

SSN Ewa Stefańska

w sprawie z powództwa S. O.

przeciwko D. O.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 czerwca 2021 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 23 stycznia 2019 r., sygn. akt VI RCa (...),

1. odrzuca skargę kasacyjną,

2. zasądza od S. O. na rzecz D. O. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 października 2018 r. Sąd Rejonowy w B. oddalił powództwo S. O. przeciwko D. O. o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych w postaci zaopatrzonych w klauzule wykonalności postanowień Sądu Okręgowego w O. z 23 września 2015 r. i 28 listopada 2017 r. Orzeczeniami tymi Sąd Okręgowy w O. udzielił zabezpieczenia na czas trwania procesu stron o rozwód w ten sposób,

że zobowiązał S. O. do łożenia bliżej określonych kwot tytułem zaspokajania potrzeb rodziny do rąk D. O..

Wyrokiem z 23 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego.

Powód zaskarżył skargą kasacyjną wyrok Sądu Okręgowego w całości oraz wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, a nadto wniósł o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Zgodnie z art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o rozwód, o separację, o alimenty, o czynsz najmu lub dzierżawy oraz o naruszenie posiadania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wyłączenie spraw o alimenty z kategorii spraw podlegających zaskarżeniu skargą kasacyjną dotyczy wszelkich postępowań dotyczących obowiązku dostarczania środków utrzymania, w tym obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny na podstawie art. 27 k.r.o. (zob. post. SN z 24 kwietnia 1997 r., II CZ 55/97), a więc takiego, który został ukształtowany kwestionowanymi przez skarżącego postanowieniami wydanymi w postępowaniu zabezpieczającym.

Za sprawy o alimenty w rozumieniu art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. muszą zostać uznane wszystkie sprawy dotyczące alimentów, a więc także te, w których dłużnik kwestionuje istnienie obowiązku alimentacyjnego, niezależnie od podejmowanych w tym celu środków obrony, nie wyłączając powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (zob. postanowienia SN z 30 stycznia 2009 r., II CZ 92/08; z 30 stycznia 2014 r., IV CZ 109/13; z 24 listopada 2020 r., V CSK 431/19). Za koniecznością przyjęcia takiej wykładni przemawia zasada

równouprawnienia stron w procesie cywilnym. Skoro orzeczenie sądu drugiej instancji nie może zostać zweryfikowane na drodze postępowania kasacyjnego w sprawie, w której powodem jest wierzyciel alimentacyjny, trudna do uzasadnienia byłaby wykładnia otwierająca taką możliwość w postępowaniach, w których role procesowe ulegają odwróceniu.

Wspierając dotychczasowe poglądy judykatury, dodatkowo można odwołać się do treści art. 393 pkt 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 1 lipca 2000 r., który przewidywał, że kasacja nie przysługuje w sprawach o alimenty wyłącznie wówczas, gdy dotyczy wysokości świadczeń (zob. wyr. SN z 7 lipca 2000 r., III CKN 1015/00). Uchylając ten przepis i wprowadzając normę wyrażoną w art. 392¹ § 2 k.p.c., a obecnie w art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., ustawodawca w żaden sposób nie zawęził kategorii „spraw o alimenty”, w związku z czym uzasadnione jest uznanie za sprawę o alimenty także sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego stwierdzającego lub zabezpieczającego ten obowiązek. Ponadto w uchwale 7 sędziów z 16 grudnia 2015 r., III CZP 77/15 (OSNC 2016, nr 5, poz. 53) Sąd Najwyższy wskazał, że pojęcie „sprawy o alimenty” obejmuje zarówno dochodzenie roszczeń o świadczenia alimentacyjne, jak i roszczeń regresowych z art. 140 k.r.o., mimo że nie mają one charakteru alimentacyjnego. Skoro ustawodawca wyraźnie wyłączył dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie o alimenty, to nie znajdowałoby systemowego uzasadnienia twierdzenie, że ograniczył to wyłącznie do sprawy o świadczenie alimentacyjne i umożliwił w ten sposób wniesienie takiej skargi w sprawie dotyczącej roszczenia regresowego.

Powyższe wnioski wspiera również szeroka wykładnia pojęcia wymienionych w art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c. spraw o czynsz najmu, wśród których wymienia się nie tylko sprawy o zapłatę czynszu najmu, ale i sprawy o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, sprawy o ukształtowanie, jeżeli przedmiotem ustalenia bądź ukształtowania dokonywanego orzeczeniem sądu ma być czynsz najmu, sprawy o odsetki za opóźnienie świadczenia czynszu najmu, sprawy o zwrot nadpłaconego czynszu, jak również sprawy, w których kwestionuje się istnienie zobowiązania czynszowego (zob. postanowienia SN z 17 kwietnia 1998 r., II CKN 587/97; z 12

maja 1998 r., III CZ 65/98; z 2 grudnia 2014 r., V CSK 286/14; z 9 grudnia 2015 r., II CSK 14/15).

Z tych przyczyn skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Kwota zwrotu kosztów jest równa wynagrodzeniu adwokata wynikającemu z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

ke